

Zaaknummer: 3750161 Datum: 30 april 2026	
Onderwerp: Vaststelling Nota van Beantwoording Regionaal Beleidskader Maatschappelijke Zorg Holland Rijnland 2026-2032	
Besluit: Het college besluit: <ol style="list-style-type: none">1. Het advies van de Adviesraad (d.d.9-1-2026) gelezen hebbend, de beantwoording van dit advies, zoals opgenomen in de Regionale Nota van Beantwoording d.d. 09-02-2026, vast te stellen en aan te bieden aan de Adviesraad.2. Het Concept Regionaal Beleidskader Maatschappelijke Zorg Holland Rijnland 2026-2032 voorlopig vast te stellen om door de gemeente Leiden ter inzage te kunnen laten leggen.	

Publiekssamenvatting

De 13 gemeenten in de regio Holland Rijnland, waaronder gemeente Alphen aan den Rijn, hebben ervoor gekozen om te doordecentraliseren voor Maatschappelijke Zorg. Dit betekent dat er gezamenlijke afspraken zijn in de regio en dat elke gemeente middelen ontvangt vanuit de centrumgemeente Leiden om zowel maatschappelijke opvang en beschermd wonen (ondersteuning met wonen) dichterbij de inwoners te organiseren. Daarnaast is de specialistische opvang regionaal geregeld. Om de visie en afspraken hieromtrent vast te leggen, is een regionaal beleidskader maatschappelijke zorg opgesteld.

Het regionale beleidskader is al op 12 november 2025 goedgekeurd door de commissie Maatschappij Holland Rijnland. Door de 13 colleges van deze regio moet de nota van beantwoording richting de Adviesraad worden vastgelegd en aangeboden te worden aan de Adviesraad. Verder wordt het Regionaal Beleidskader MZ voorlopig vastgesteld, zodat het ter inzage kan worden voorgelegd. Hierna zullen de 13 gemeenteraden in hun nieuwe samenstelling de definitieve vaststelling kunnen doen.

Inleiding

Maatschappelijke zorg is begeleiding en ondersteuning aan inwoners in een kwetsbare situatie aan mensen die (tijdelijk) niet volledig zelfstandig kunnen functioneren, met als doel hun zelfredzaamheid te vergroten en participatie in de samenleving te bevorderen. We spreken over wonen met ondersteuning, opvang en OGGZ/bemoeizorg.

De raden van de gemeenten in Holland Rijnland hebben in 2021, vooruitlopend op de besluitvorming van het rijk, de budgetten voor zowel BW als MO door-gedecentraliseerd naar de gemeenten. In vervolg daarop voeren de gemeenten in Holland Rijnland met ingang van 1 januari 2023 de taken voor BW en MO/VZ/OGGZ zelf uit en werken voor het aanbieden van specialistische ondersteuning samen. Ten behoeve hiervan is de Samenwerkingsovereenkomst Maatschappelijke Zorg 2023 Holland Rijnland afgesloten.

Op 12 november 2025 heeft de commissie Maatschappij Holland Rijnland het concept Regionaal beleidskader Maatschappelijke Zorg Holland Rijnland vrijgegeven voor besluitvorming in alle gemeenten.

In het regionaal beleidskader wordt de regionale visie voor de Maatschappelijke Zorg in Holland Rijnland niveau met elkaar bekrachtigd. Op subregionaal niveau zijn uitvoeringsprogramma's of uitvoeringsplannen Maatschappelijke Zorg opgesteld. Deze sluiten aan op het regionaal beleidskader.

Advisering door Adviesraden Sociaal Domein

De Adviesraden Sociaal Domein van de individuele gemeenten hebben in januari aan de afzonderlijke colleges advies uitgebracht op het regionaal beleidskader. De beantwoording is gebundeld in een Nota van Beantwoording waarin naast de beantwoording van uw eigen adviesraad ook de adviezen van de andere 12 adviesraden opgenomen zijn.

Ten aanzien van het regionaal Beleidskader is grotendeels positief geadviseerd. De centrale regiovisie, de missie en de centrale ambities worden gewaardeerd en herkend. Ten aanzien van de doorontwikkeling naar Wonen Eerst wordt positief gereageerd. Er wordt gevraagd om de ervaringsdeskundige inwoners te blijven betrekken bij de uitvoering van het beleidskader.

Regiovisie

Vanuit de Maatschappelijke Zorg (Maatschappelijke Opvang en Wonen met Ondersteuning), werken de gemeenten in Holland Rijnland de komende beleidsperiode samen met alle partners vanuit één gezamenlijke visie: niemand zou Maatschappelijke Opvang 'nodig' moeten hebben. Iedere inwoner heeft recht op een passende, veilige woonplek met passende ondersteuning indien nodig. De Maatschappelijke Opvang is slechts tijdelijk, kortdurend en wordt zo veel mogelijk overbodig gemaakt door transformatie naar Wonen Eerst.

Missie

Iedereen in Holland Rijnland heeft een eigen woonplek met de ondersteuning die nodig is om zelfstandig te wonen en mee te doen in de samenleving. De regio werkt samen met inwoners, ervaringsdeskundigen, zorgaanbieders en woningcorporaties aan dit doel.

Kernuitgangspunten

- Uitgangspunt is lokaal tenzij; elke gemeente zorgt voor toegankelijke Maatschappelijke Opvang en ondersteuning dichtbij huis.
- Samen met ervaringsdeskundigen: beleid wordt ontwikkeld mét inwoners, niet over hen.
- De ondersteuning is dichtbij, passend en goed op elkaar afgestemd.
- Preventie en vroegsignalering: problemen worden vroeg herkend en zoveel mogelijk in een vroeg stadium opgelost.

Koers naar Wonen Eerst

Aansluitend om het Nationaal Actieplan Dakloosheid is de centrale ambitie in het Regionaal Beleidskader is de koerswijziging naar Wonen Eerst. De gemeenten en onze samenwerkingspartners zetten we als regio koers naar het principe van Wonen Eerst. We zetten in op het direct bieden van een stabiele woonplek en gaan daarbij aan de slag met begeleiding, aanpak verslaving, enz. Deze ambitie zal de nodige tijd vragen om hier stappen in te zetten. Vanuit de Maatschappelijke Zorg nemen we het voortouw om deze koers uit te dragen.

We pakken regie voor wat betreft de Maatschappelijke Zorg, stimuleren en jagen ontwikkelingen aan op andere terreinen waar dat nodig is. Deze koerswijziging lukt ons als gemeenten niet alleen maar we doen dit samen met onze partners. De partners zijn woningcorporaties, lokale netwerkpartners in de wijk en aanbieders van zorg en ondersteuning. We doen dit samen waarbij partnerschap en gedeeld eigenaarschap belangrijke kernwoorden zijn.

Beoogd maatschappelijk resultaat

Door het vaststellen van het Regionaal Beleidskader Maatschappelijke Zorg Holland Rijnland 2026–2032 worden de regiovisie en de ambities voor de regio op hoofdlijnen vastgelegd. De uitvoering van dit beleidskader vindt plaats op subregionaal, lokaal en voor een beperkt deel op regionaal niveau, wat betreft de specialistische Maatschappelijke Zorg.

Subregionale samenwerking maakt het mogelijk om zo lokaal en dichtbij mogelijk Maatschappelijke Opvang en passende ondersteuning te organiseren. Met de vaststelling van dit beleidskader geven we richting aan onze gezamenlijke regiovisie, uitgangspunten en samenwerking voor de Maatschappelijke Zorg voor de komende periode.

Kader

- Wet maatschappelijke ondersteuning 2015
- Nationaal Actieplan Dakloosheid 2023–2030
- Besluit commissie Maatschappij Holland Rijnland d.d. 12 november 2025
- Samenwerkingsovereenkomst Maatschappelijke Zorg Holland Rijnland 2023
- Lokaal: Sociale Visie Alphen aan den Rijn 2025–2035

Argumenten

1. *De regiovisie Maatschappelijke Zorg gaat ervan uit dat niemand Maatschappelijke Opvang feitelijk nodig heeft, maar een (t)huis.*

De regiovisie Maatschappelijke Zorg gaat uit van het principe dat inwoners geen Maatschappelijke Opvang nodig zouden moeten hebben. Iedereen beschikt over een woning of een passende woonplek met ondersteuning. Voor inwoners die te maken krijgen met (dreigende) dak- of thuisloosheid staat het realiseren van een woonplek centraal. Vanuit deze stabiele basis kan, indien nodig, passende ondersteuning op maat worden geboden. De opgave ligt daarmee zowel binnen het domein van wonen als binnen de Maatschappelijke Zorg. Iedere inwoner heeft recht op een thuis dat aansluit bij zijn of haar leven, dicht bij de eigen omgeving. Maatschappelijke Opvang blijft een tijdelijke voorziening die we door preventie, passende ondersteuning en samenwerking zoveel mogelijk willen voorkomen.

2. *We zetten de komende periode in op de transformatie naar Wonen Eerst*

De komende periode zetten we in op de transformatie naar Wonen Eerst. We willen toe naar een situatie waarin Maatschappelijke Opvang zoveel mogelijk overbodig wordt. Niemand heeft langdurige opvang nodig; inwoners hebben een woning nodig of, als dat passend is, Wonen met Ondersteuning. Een woning is een basisrecht en vormt het vertrekpunt voor herstel en participatie. Vanuit de Maatschappelijke Zorg wordt, gezien de toenemende dak- en thuisloosheid, ingezet op het agenderen van deze ambitie in samenwerking met het woonbeleid en de woningcorporaties. Het betreft een majeure transformatie die vraagt om commitment van meerdere partijen, een projectmatige aanpak en een langere tijdshorizon. Vanuit de portefeuille Wonen is sturing en samenwerking nodig om de beschikbaarheid van betaalbare woningen en diverse woonvormen te vergroten.

3. *We zetten in op de brede doelgroepbenadering (Ethos-Light definitie) voor de opgave voor dak- en thuisloosheid*

We hanteren een brede doelgroepbenadering op basis van de Ethos-Light definitie. Steeds meer inwoners raken dak- of thuisloos zonder dat zij een intensieve zorgvraag of ondersteuningsbehoefte hebben. Levensgebeurtenissen zoals scheiding, baanverlies, faillissement of hoge woonlasten kunnen leiden tot dak- en thuisloosheid. Door de huidige woningmarkt is het steeds moeilijker om passende en betaalbare huisvesting te vinden. Niet alle dak- en thuisloze inwoners komen in aanmerking voor Maatschappelijke Opvang; deze is uitsluitend toegankelijk voor inwoners met een meervoudige ondersteuningsvraag en problematiek binnen de Wmo. Inwoners die er niet voor in aanmerking komen, moet zelf zorgen voor onderdak bij familie of vrienden, wat niet voor iedereen mogelijk is.

4. *Door intensievere inzet van preventiewillen we inwoners in een zo vroeg mogelijk stadium ondersteunen*

Gemeenten zetten al veel in op preventieve maatregelen, dit willen we versterken. We zetten daarbij onder andere in op het versterken van bestaanszekerheid, een soepele overgang van jongeren van 18- naar 18+ en het bevorderen van participatie. Huisuitzettingen, zonder passend alternatief zoals herhuisvesting, worden zoveel mogelijk voorkomen.

5. *We zetten de Maatschappelijke Opvang en Wonen met Ondersteuning zo dichtbij en passend mogelijk in voor onze inwoners*

Sinds 2023 is de Maatschappelijke Zorg dichterbij de leefomgeving van inwoners georganiseerd. In dit beleidskader streven we naar een situatie zonder hiaten tussen lokale, subregionale en specialistische ondersteuning. Maatwerk is leidend. De behoefte van inwoners staat centraal: zij leven zo zelfstandig mogelijk in hun eigen wijk, horen erbij en kunnen deelnemen aan de maatschappij. Begeleiding richt zich op onderwijs, (vrijwilligers)werk en dagbesteding. Deze aanpak voorkomt uitsluiting, terugval en uitval.

6. *Het ontschotten tussen gemeentelijke domeinen en een betere samenwerking is essentieel voor onze inwoners*

Het doorbreken van schotten tussen gemeentelijke domeinen is essentieel. Gemeenten worden gevraagd actief te werken aan integrale beleidsontwikkeling, integraal werken en geïntegreerde financieringsstromen tussen onder andere Jeugd, Wmo, Wonen, Werk en Inkomen en Veiligheid. De Maatschappelijke Zorg bepaalt niet hoe deze samenwerking exact vorm moet krijgen, maar benadrukt wel de noodzaak om deze te versterken voor inwoners die (dreigend) dak- en thuisloos zijn.

Alternatieven

Gezien de actuele opgaven en urgentie op regionaal niveau is het vaststellen van een actueel beleidskader noodzakelijk om een visie en ambities vast te stellen. Geen besluit nemen leidt tot het ontbreken van een actueel beleidskader voor de regio Holland Rijnland.

Risico's

1. In het concept Regionaal Beleidskader Maatschappelijke Zorg Holland Rijnland zijn de visie en ambities voor de Maatschappelijke Zorg verwoord. De Maatschappelijke Zorg kan op een aantal andere beleidsvelden en bij partners ambities agenderen en aanjagen. Dit vraagt zowel commitment op samenwerking vanuit onze partners als ook samenwerking tussen gemeentelijke afdelingen om dit succesvol te realiseren.
2. De effecten van mogelijke landelijke ontwikkelingen ten aanzien van wetgeving op het terrein van volkshuisvesting en Maatschappelijke Zorg zijn momenteel nog niet duidelijk.
3. Dit Regionaal Beleidskader wordt in alle gemeenten in besluitvorming gebracht. Gemeente Leiden als centrumgemeente kan tot besluitvorming komen als de andere 12 gemeenten dit hebben afgerond.

Duurzaamheid

Dit voorstel heeft positieve effecten op de leefbaarheid en bij creatieve inzet binnen het kader van Wonen Eerst zal dit positief zijn voor het ruimtegebruik.

Participatie

Participatie beleidskader

Dit beleidskader is opgesteld in samenwerking met ketenpartners zoals zorgaanbieders, woningcorporaties en ervaringsdeskundigen. Hiervoor is in 2025 een aantal bijeenkomsten georganiseerd. In maart en april 2025 zijn inspiratiesessies voor de bestuurders van de Holland Rijnland commissies Maatschappij en Wonen georganiseerd.

Er is onder meer gesproken met de wethouders Wonen en Zorg, ervaringsdeskundigen en zorgaanbieders. De input uit deze bijeenkomsten heeft mede de basis gevormd voor dit beleidskader.

Advisering Adviesraden sociaal domein

Op 12 november 2025 heeft de commissie Maatschappij dit concept Regionaal Beleidskader vrijgegeven voor de bestuurlijke besluitvorming in de Holland Rijnland gemeenten. De gemeenten hebben het concept Beleidskader in november 2025 voor advies voorgelegd aan de lokale Adviesraden Sociaal Domein. In elke subregio is tijdens de adviesperiode voorzien in een informatiebijeenkomst, om de adviesraden extra te informeren. De adviezen zijn in januari 2026 ontvangen en verwerkt in de Regionale Nota van Beantwoording. De Nota van Beantwoording treft u als bijlage bij dit collegevoorstel.

De adviezen zijn overwegend positief en ondersteunend aan dit beleidskader. De regiovisie er de visie en centrale ambities van dit beleidskader worden herkend en positief gewaardeerd.

De Nota van Beantwoording is voorzien van een toelichting op de tekstuele aanpassingen op dit beleidskader, maar hebben niet tot majeure aanpassingen geleid.

Ten aanzien van het ontvangen advies van de adviesraad Alphen aan den Rijn is vooral belangrijk om te erkennen dat er voldoende aandacht zal zijn voor de input van ervaringsdeskundigen. Bovendien wordt er al gewerkt aan het versterken van de samenwerking met Holland Rijnland Wonen en de Maatschappelijke Zorg.

Inspraak door gemeente Leiden en definitieve besluitvorming.

De Maatschappelijke Zorg is, vooruitlopend op besluit van het rijk, doorgedecentraliseerd naar de gemeenten in Holland Rijnland. Landelijk blijft de gemeente Leiden formeel gezien centrumgemeente. Dit maakt dat de gemeente Leiden dit beleidskader na de voorlopige besluitvorming in het college, ter inspraak legt voor het regionale maatschappelijke partners.

Deze inspraak zal op regionaal niveau worden verwerkt in een Nota van Inlichtingen.

Het regionaal beleidskader wordt met deze Nota van inlichtingen in de colleges en raden voor definitieve besluitvorming geagendeerd.

Financiële consequenties

In Holland Rijnland is de decentralisatie van de Maatschappelijke zorg vanaf 2023 ondersteund met de herverdeling van de rijksmiddelen. Hiervoor is een financieel verdeelmodel (AEF 2022) ontwikkeld waarmee de middelen die centrumgemeente Leiden als doeluitkering ontvangt van het rijk, verdeeld worden over de dertien gemeenten in Holland Rijnland. De afspraken hiertoe zijn eveneens vastgelegd in de Samenwerkingsovereenkomst.

De uitvoering van het regionaal beleidskader vindt plaats binnen de financiële afspraken die er liggen. Dit betekent onder meer dat de gemeente Leiden jaarlijks een meerjarenbegroting opstelt voor het regionale specialistische Maatschappelijke zorgen de resterende van de middelen over de Holland Rijnland gemeenten verdeelt. Deze verdeling wordt besproken in de Commissie Maatschappij en daarna door de gemeente Leiden verwerkt. Dit wordt jaarlijks gemonitord en bij behandeling van de regionale specialistische maatschappelijke zorg begroting in de Commissie Maatschappij geagendeerd.

Realisatie

Communicatie

Na besluitvorming door het College wordt de Adviesraad sociaal domein geïnformeerd en volgt communicatie via de contactpersoon van Adviesraad, c.q. de beleidsregisseur Wmo.

Uitvoering van besluit

Inspraak door gemeente Leiden en definitieve besluitvorming.

- Gemeente Leiden zal in de rol van centrumgemeente dit beleidskader na besluitvorming in het college ter inspraak leggen voor maatschappelijke partners.
- De inspraak wordt verwerkt tot een Nota van Inlichtingen.

- Vervolgens wordt het Regionaal Beleidskader met de Nota van Inlichtingen via de colleges voor definitieve vaststelling voorgelegd aan de gemeenteraden.
- De gemeente Leiden zal in verband met de landelijke centrumgemeente rol het beleidskader als laatste gemeente aan de gemeenteraad ter besluitvorming voorleggen.

Bijlage(n):

- Concept Regionaal Beleidskader Maatschappelijke Zorg Holland Rijnland 2026-2032
- Regionale Nota van Beantwoording

- Advies Adviesraad Sociaal Domein gemeenten Rijnstreek d.d. 9-1-2026